سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۱، فروردین ۱۴۰۱، ۲-۱

تأثیر عالم‌گیری کووید ۱۹ بر عملکرد کمیته‌های اخلاق در پژوهش

The Impact of Covid-19 Pandemic on the Function of Research Ethics Committees

محسن رضائیان[۱]

Mohsen Rezaeian

در سخن سردبیری شماره قبل مجله دانشگاه به نقش و ترکیب کمیته‌های اخلاق در پژوهش پرداختیم [۱]. در این سخن سردبیری قصد داریم که به اثرات عالم‌گیری کووید-۱۹ بر عملکرد کمیته‌های اخلاق در پژوهش بپردازیم. بروز عالم‌گیری کووید ۱۹ نه تنها سلامت مردم در تمام نقاط دنیا را کاملاً تحت تأثیر خود قرار داد، بلکه به شدت تحقیقات علوم سلامت را نیز، دست خوش تغییر نموده است [۲]. با پیدایش و رشد این عالم‌گیری، بخش اعظمی از تحقیقات علوم سلامت به شناخت جنبه‌های مختلف آن اختصاص یافته است. این نکته، سبب گردیده تا تعداد طرح‌های تحقیقاتی که در زمینه بررسی بیماری کووید -۱۹ به رشته تحریر در می‌آیند، با رشد فزاینده‌ایی رو به رو گردد. از همین رو، بر بار کاری کمیته‌های اخلاق در پژوهش هم افزوده شده است.

از یک طرف، ناشناخته بودن این بیماری، به خودی خود سبب می‌شود که هر طرح تحقیقاتی که درباره آن نوشته می‌شود، با دقت بیش‌تری در کمیته‌های اخلاق، مورد بررسی قرار گیرد. از طرف دیگر، ممنوعیت‌های برگزاری جلسات حضوری به منظور پرهیز از انتقال بیماری کووید-۱۹، سبب گردیده است تا برگزاری به موقع جلسات کمیته‌های اخلاق در پژوهش نیز، با مشکلات بسیار زیادی رو به رو گردد. از همین رو، کمیته‌های اخلاق در پژوهش باید در شیوه‌های انجام و بررسی طرح‌های تحقیقاتی و هم‌چنین شیوه برگزاری جلسات خود، تغییراتی را اعمال می‌نمودند [۳].

برای نمونه، آژانس پزشکی اروپا (European Medicine Agency)، در شیوه گرفتن موافقت آگاهانه برای طرح‌های خود، تغییراتی را ایجاد کرده است. آن‌ها به محققینی که پیرامون کووید-۱۹ مطالعات بالینی انجام می‌دهند، اجازه می‌دهند که در

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-05]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.1.9.6]
[DOI: 10.52547/jrums.21.1.1]

شرایط خاص نظیر موقعیت‌های اضطراری پزشکی، موافقت آگاهانه را به صورت شفاهی دریافت کنند، اما در اولین فرصت ممکن، باید آن را تبدیل به موافقت آگاهانه کتبی نمایند [۴].

هم‌چنین، کمیته‌های اخلاق در بسیاری از کشورهای جهان سعی نموده‌اند تا با استفاده از تکنولوژی‌های در دسترس، جلسات خود را به صورت مجازی (Virtual) برگزار نمایند. آن‌ها هم‌چنین، طرح‌های مورد بررسی را از طریق شبکه‌های ایمیل مطمئن به اعضاء خود ارسال نموده و با وسواس خاص، نه تنها طرح‌هایی را تصویب می‌نمایند که انجام آن‌ها ضروری است، بلکه مطمئن شوند تا افراد تحت بررسی حتی در این شرایط اضطراری نیز، تحت مخاطره‌های غیر قابل قبول و بی‌مورد قرار نگیرند [۶-۵].

References

[1] Rezaeian M. The role and composition of research ethics committees. *JRUMS 2022; 20(12): 1295-6.*

[2] Rezaeian M. World and the novel coronavirus disease (COVID-19). *JRUMS* 2020; 19 (1): 1-2.

[3] Cervera Barajas A, Saldaña Valderas M. Clinical investigation and informed consent form in times of COVID-19 pandemic. A vision from the committee ethics of research. *Med Clin* 2021; 157(9): e307-e308.

[4] EMA. Guidance on the management of clinical trials during the COVID-19 (Coronavirus) pandemic. Versión 3. 28/04/2020. Available from: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/files/eudralex/vol-10/guidanceclinicaltrials covid19 en.pdf.

[5] Hugh Davies, HRA Specialist Research Ethics Committee. UK Research Ethics Committee's review of the global first SARS-CoV-2 human infection challenge studies. *J Med Ethics* 2021; medethics-2021-107709. doi: 10.1136/medethics-2021-107709. Online ahead of print.

[6] Leonardo Tamariz, Fred J Hendler, John M Wells, Annette Anderson, Stephen Bartlett. A Call for Better, Not Faster, Research Ethics Committee Reviews in the Covid-19 Era. *Ethics Hum Res* 2021; 43(5): 42-4.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-05]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.1.9.6]
[DOI: 10.52547/jrums.21.1.1]